

ליקוטים נפלאים פרשת ויקרא

"ויקרא אל משה" (א, א)

כתוב במדרש שמושה העביר מעט דיו שנשאר בקולמוסו על מצחו, ומזה קרן אור פניו. וצריך באור, מדוע הקב"ה הביא לו יותר דיו מכדי צרכו, ולא את הכמות הנדרשת בלבד? כמו כן משמע מדברי המדרש שמושה הוא שגרם שיקרן אור פניו, והרי ברור שאין בכוח הדיו לגרום שיקרן אור פניו, ואם כן מדוע אומר המדרש שמושה עשה זאת? ונראה לבאר את המדרש, ולומר שבאמת הקב"ה נתן למשה כמות מדויקת של דיו, אך משה מחמת שהיה עניו מכל אדם כתב ויקרא עם א' קטנה - "ויקר" מלשון מקרה ולא "ויקרא" לשון חיבה כפי שמסביר רש"י - ולכן נשאר לו דיו על קולמוסו. את הדיו שנשארה מרח משה על מצחו, והקב"ה גרם לדיו שיקרין את אור פניו של משה לבל יבואו לזלזל בו אחרים כיוון שהיה חשש שמחמת שהוא משפיל את עצמו יבואו אחרים לזלזל בו.

"ויקרא ה' אל משה" (א, א)

האות אל"ף של המילה "ויקרא" היא זעירה-קטנה. כאילו נכתב "ויקר". למה? הרבה טעמים לדבר. הש"ך כתב שזהו רמז להתחלת הלימוד של הקטנים בספר ויקרא דווקא. "מה קרבנות טהורים והתינוקות טהורים ולכן יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים". העולם היה עומד בזכות הקרבנות ועכשיו שאין קרבנות, עומד העולם בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן. בנינו ערבים בעדינו.

ויקרא אל משה... (א, א)

אל"ף זעירא' רמז לענווה. בתורה אין מצוה המחייבת ענוה, שאילו העניויות מצוה מן התורה, שוב אינה ענווה. שכל אחד היה אומר לעצמו: אני באמת אדם גדול וחשוב. אלא הנני שפל בעיני כדי לקיים מצות עשה מן התורה. אבל ראוי לכל אחד לדעת שהוא באמת קטן, דל ואפס. (בשם אדמו"ר ר' מאיר יחיאל מאוסטרובצה זי"ע)

"אדם כי יקריב מכם" (א, ב)

העיד אחד מצדיקי הדורות שדרכו בעבודת ה' למד מלולין - זה שקנה חכמה להלך על חבל דק בין שני הרים גבוהים - מהי חכמתך, ויען האיש כשהנני מרגיש שגופי נוטה לצד אחד מיד אטהו לצד השני, וכך למדתי לעניין עבודת ה' בכל עת שגופי נוטה לצד אחד אפנה לצד השני - שלא ללכת אחר נטיות הגוף. כי יקריב מכם - שיטה רצונו לעשות כרצון ה'. (באר הפרשה)

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה" (א, ב)

פירש"י: 'אדם למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל'. וביאורו שלא יאמר אדם כיון שאני עושה מצוה עם הממון, אני יכול לעשות אף עם גזל. וזה מרומז בפסוק: "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד", "הגיד לך אדם" כלומר שה' הגיד לך תיבת 'אדם' שהוא לכאורה מיותר, לומר לך "מה טוב" והוא "כי אם עשות משפט" שקודם כל הממון שלך צריך להיות בצדק ובמשפט בלי גזל, ורק אז "ואהבת חסד" תוכל לעשות חסד, ואל תעשה טובות לעשות צדקה וחסד בממון גזול. (קרן לדוד)

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" (א, ב)

רבינו האור החיים הקדוש, מדקדק בלשון הפסוק שלפנינו, שמתחיל בלשון יחיד 'אדם כי יקריב מכם', ומסיים בלשון רבים 'תקריבו את קרבנכם', יש פה גם כפל לשון, יחד עם שינוי לשון... וגם מהו הכוונה של המילה יקריב 'מכם'?? ומבאר רבינו האור החיים הקדוש באופן נפלא, כדלהלן: 'קרבן' כשמו כן הוא. הוא בא לקרב את האדם אל ה'. כי על ידי החטא מתרחק האדם מה', ומגביר בו את כח הבהמי הגשמי שבו, לעומת החלק הרוחני שבו. ואילו במעשה הקרבת הקרבן בא לידי ביטוי הכיוון ההפוך: רצונו של האדם המקריב להעלות את הנפש הבהמית, לדרגה רוחנית לקדש את כל כולו לעבודת ה'. ולכן האדם שחטא מביא בהמה לקרבן, כדי שיגיע להתבוננות הזאת, ויעלה ממדרגת בהמה למדרגת אדם.

אולם יש סוג קרבן נעלה יותר, והם אותם צדיקי וגדולי הדורות, שזוכים לקרב נפשות בני אדם להקדוש ברוך הוא, שמוכיחים אותם ומחזירים אותם בתשובה, וזה הקרבן הרצוי ביותר לפני ה'. ואדם כזה שמקריב נפשות בני אדם לה', אין צריך להקריב בהמה לפני הקדוש ברוך הוא, כי לידי חטא ועוון לא יגיע כדברי חכמים 'כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו', וגם אין צורך שיביא נדרים ונדבות, כי הוא מקריב את הדבר הכי חשוב לפני הקדוש ברוך הוא.

בזה יובן שינוי וכפל הלשונות בפסוק, כי הפסוק מדבר בשני סוגי קרבנות. סוג ראשון 'אדם כי יקריב מכם' שהוא יקריב לה' 'מכם' את הנשמות הפחותים שבעם ישראל ויחזירם בתשובה. ולכן נאמר בלשון יחיד, כי רק יחידי סגולה הנקראים 'אדם' לשון חשיבות, זוכים לדרגה זאת.

ואחר כך אומר הפסוק סוג שני של קרבן 'מן הבקר

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ויקרא

מלח" ובתוספתא שנינו שגם אם המנחה היא מלח, צריך להקריב איתה תוספת מלח. מכאן יש ללמוד, היה אומר רבי שלמה זלמן, שגם כשמדובר במלח, בילד ממולח ומוכשר, גם הוא צריך תוספת מלח, דהיינו עידוד והדרכה אמיתית בלימוד, וללמדו ברמה גבוהה יותר לפי כשרונותיו הברוכים.

"ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל" (ד, ג)

רבינו האור החיים הקדוש אומר, שכאשר גדולי ישראל מעלימים עין מעדת ישראל להוכיחם ולמונעם מעבירות, יכול להתקיים בהם המאמר 'עבירה גוררת עבירה' והם באים לידי טעות, להתיר להם דברים האסורים מן התורה. וזה נרמז בפסוק שלפנינו: 'ואם כל עדת ישראל ישגו' שאם הציבור בא לידי עבירה בשוגג מחמת שלא הוכיחו אותם, אז 'ונעלם דבר מעיני הקהל' זה גורם שהסנהדרין שהם 'עיני הקהל' היא נעלם מהם תורתם, ויורו היתר בדבר האסור.

"אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" (ד, ג)

אמרו חכמינו 'כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו' ולכן כשרואה הכהן המשיח [כהן שנמשך לכהונה בשמן המשחה] שהגיע לידי חטא, ולא הועיל מה שיזכה את הרבים, מוכרח שלא זכו הזוכים על ידו, אלא 'לאשמת העם' שהעם חטאו ולא זכו על ידו, ולכן הגיע הכהן המשיח לידי 'חטא'.

לעומת זאת, מסביר רבינו האור החיים הקדוש, דבר מעניין, שאנו מוצאים בפרשה, שהכהן המשיח שחטא באכילת חלב או בכל עבירה אחרת אינו צריך להביא קרבן על זה [ורק אם גם הורה לאחרים לעשות, וטעה בהוראה, מביא קרבן] ולכאורה מה הוא שונה מכל אדם אחר שצריך כפרה אם עשה עבירה??? ומתרחץ רבינו, שהיות שהוא בדרך כלל מזכה את הרבים, אז מתקיים בו הפסוק 'הן אל כביר לא ימאס' ולכן אינו זקוק לקרבן כי זכות הרבים מכפרת עליו.

"וקמץ הכהן" (ה, יב)

הגאון רבי מאיר-שמחה מדווינסק (בעל 'אור שמח') הוזמן לערוך את החופה של אחד מתלמידי החיבים, שהיה כהן. בסעודת החתונה, כשנתכבד לשאת דברי ברכה, איחל לחתן שיתקיים בו "וקמץ הכהן ממנה". תמהו הנוכחים לפשר הברכה הבלתי מובנת. פירש רבי מאיר-שמחה: חז"ל אומרים שכאשר אדם נושא אישה, שואלים אם נתקיים בו 'מצא' או 'מוצא' - "מצא אישה מצא טוב" או "מוצא אני את האישה מר ממוות". ההבדל בין 'מצא' ל'מוצא' הוא בניקוד של האות מ - 'ב'מצא' הניקוד הוא בקמץ וב'מוצא' מנוקדת ה-מ בחולם. איחלתי אפוא לחתן שיתקיים בו "וקמץ הכהן ממנה" - שיזכה ל"מצא אישה מצא טוב".

תקריבו את קרבנכם' שזה סוג קרבן ששייך לכל אחד, שיקריב לה' בהמה בנדר או בנדבה, ולכן נאמר 'תקריבו את קרבנכם' בלשון רבים.

"זכר תמים יקריבנו אל פתח אוהל מועד יקריב אתו לרצונו" (א, ג)

מובא במדרש מעשה בשור שמשכוהו להקריבו על המזבח, ולא רצה השור ללכת, אחר כך מצאו מחט בקרבו ונתברר שהיה טרפה ולא היה ראוי לקרבן. ובה יתבאר הפסוק: "תמים יקריבנו" ואיך תדע אם הוא תמים ואין בו מום נסתר בתוך קרבו שעושה אותו טרפה, לכן נתן עצה "אל פתח אוהל מועד יקריב אותו" ואם ירצה ללכת "לרצונו" תדע שהוא תמים. (פנינים יקרים בשם דרוש שמואל)

"ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח" (א, ז)

הרה"ק ר' יחיאל מאיר ממאגליניצע ראה את אחד מחסידיו שאין הוא מתפלל עם הציבור כדבעי אלא סובב אל דרום והולך אל צפון אנה ואנה בבית המדרש, קרא אליו ושאלו מפני מה אין הוא עמד להתפלל, השיב לו שעדיין אין הוא מוכן לתפילה והוא מחכה להתעוררות, אמר לו הרה"ק הנ"ל בגמ' אמרין תפילה במקום קרבן תיקנו, ובקרבנות נאמר "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח" ודרשי' בגמ' אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט, והוא הדין לגבי תפילה שהוא במקום קרבן שצריך האדם להביא אש גם מן ההדיוט ולא שיהא עומד ומצפה לאתערותא דלעילא בלבד. (אור יקרות)

"ריח ניחוח לה" (א, ט)

הריח מורגש עוד מרחוק, ולפיכך כל דבר שמבחינים בו ומריחים אותו עוד בטרם ניגשים אליו קרוי "ריח". על הקרבן להיות בבחינת מבשר טוב, שעל ידו אפשר להרגיש מעתה במעשים הטובים שיעשה בעל הקרבן מהיום ואילך; שהרי זהו עיקרו של הקרבן - התשובה מביאה לידי שיפור במעשים שלהבא. בלעדי זה הרי אמר ה' יתברך: "למה לי רוב זבחיכם" (ישעיהו א'). הרגשה מוקדמת זו של המעשים הטובים להבא היא היא ה"ריח ניחוח לה" (חידושי הרי"ם)

"על כל קרבנך תקריב מלח" (ב, יג)

מסופר על הגה"ק רבי שלמה זלמן אוירבך זיע"א שהיה מורה לטפח ילדים מוכשרים ומחוננים, שלא כמו ההרגל של המון העם המשקיעים רק בילדים שאינם מוצלחים. והיה אומר, שילד מוכשר צריך רב מעולה וחרף יותר כדי ללמדו תורה. והיה נותן טעם לשבח ענין זה, שהרי כתוב בתורה "על כל קרבנך תקריב